

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ปีที่ 3 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน 2565 เป็นฉบับที่ 1 ของปีนี้ ฉบับที่ผ่านมาผู้อ่านได้อ่านบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพและเข้ากับยุคสมัยที่สุดมากที่สุดในฉบับนี้คณะผู้จัดทำวารสารขอเสนอหลักชั้นดีธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในโอวาทปาติโมกข์ว่า “*ชนฺดี ปริมฺตโป ตีติกฺขา*” ชั้นดีคือความอดกลั้นที่เป็นบะอย่างยิ่ง” พระพุทธเจ้าทรงยกธรรมข้อนี้เป็นจุดเด่นของพระพุทธศาสนา โดยที่ชั้นดีมีความวิเศษทั้งในด้านธรรมคือเป็นบารมีอย่างหนึ่งเรียกว่าชั้นดีบารมี ในด้านวินัย ชั้นดีมีบทบาทอดทนอดกลั้นต่อความหนาวร้อนความหิวและต่อคำตำหนิ คำด่าคำส่อเสียดทั้งหลาย ชั้นดีเป็นเสมือนธรรมฝ่ายปฏิบัติที่ต้องอยู่ท่ามกลางสนามรบ พระผู้มีชั้นดีธรรมย่อมมองอาจสง่างาม บุรุษและสตรีมีชั้นดีธรรมย่อมสง่าสวยงาม แม้กระทั่งสัตว์ทั้งหลายมีช้าง ม้า เป็นต้น ที่ฝึกได้ดีแล้วกลายเป็นสัตว์ประเสริฐเป็นอาชาในยกก็เพราะเป็นสัตว์อดทนต่อการฝึก และที่สำคัญชั้นดีธรรมยังช่วยยับยั้งให้เหล่ากษัตริย์ 7 เมืองที่จะจะทำสงครามแย่งพระบรมสารีริกธาตุได้สงบลง โดยโทณพราหมณ์กล่าวว่า “พระพุทธเจ้าของพวกเราทรงถือชั้นดีธรรม ไม่ควรที่จะประหัตประหารกันเพราะส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ” แต่น่าเสียดายที่ผู้นำประเทศทั้งหลายไม่มีใครนำชั้นดีธรรมมานั้นย้ำเพื่อยุติยังสงครามระหว่างรัฐเซียกับยูเครนเลย

วารสารฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์บทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งหมด 9 บทความ ซึ่งแต่ละท่านได้เสนอแนวคิด มุมมอง และแนวปฏิบัติที่หลากหลาย ประกอบหลักฐานข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือและสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงกล่าวได้ว่าเนื้อหาสาระของวารสารฉบับนี้มีคุณภาพทางวิชาการอันจะนำไปสร้างองค์ความรู้ และต่อยอดความรู้ใหม่เชิงนวัตกรรมแก่ผู้อ่านได้อย่างมากมาย ดังคำของปราชญ์ท่านกล่าวว่า *การอ่านหนังสือหลายเล่มเท่ากับการเปิดดวงตาแห่งปัญญา*มากมาย บัดนี้ขอเชิญท่านผู้อ่านได้เปิดดวงตาแห่งปัญญาต่อไป

นายสมหมาย สุภาจิต นำเสนอบทความเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV).” ได้กล่าวถึงสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัย(MCU TV) ที่ออกอากาศผ่านดาวเทียมไทยคม สนับสนุนการประชาสัมพันธ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีระบบเทคโนโลยีสำหรับพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย มีการกำหนดกลยุทธ์ในการออกอากาศ และกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนา

และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และลดภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ ปัจจุบันสามารถสื่อสารประชาสัมพันธ์ เผยแพร่พระพุทธศาสนาและการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ tv.mcu.ac.th, ยูทูบ MCU TV เฟสบุ๊ก MCU TV News, MCU TV Live, MCU TV Channel ซึ่งเป็นการสนองนโยบายมหาวิทยาลัยด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

นายสมบัติ สิริพัฒนานุกูล นำเสนอบทความเรื่อง “อานาปานสติภาวนา: การพิจารณาผลมหายใจจากปุถุชนสู่อริยชน”. โดยกล่าวว่า อานาปานสติภาวนา เป็นการเจริญสติและเจริญสมาธิ ด้วยวิธีการพิจารณาผลมหายใจ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้า-ออก สั้น-ยาว หยิบ-ละเอียดย เห็นและรับรู้สภาวะและสิ่งต่าง ๆ ที่จิตปรุงแต่งขึ้นจากการดูลมหายใจ เมื่อจิตตั้งมั่นได้มองเห็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นได้ถูกต้อง ชัดเจนและมีกำลัง สามารถนำจิตมาใช้งานในด้านวิปัสสนา โดยน้อมนำจิตมาพิจารณาสภาวะธรรม เพื่อให้เกิดปัญญาและยกระดับจิตสู่ความประเสริฐ การเจริญอานาปานสติมี 16 ลำดับขั้นตอน การเจริญอานาปานสติภาวนาตามหมวดในหลักสติปัฏฐาน 4 นั้น อานาปานสติที่บริบูรณ์แล้วทำให้สติปัฏฐาน 4 และโพชฌงค์ 7 บริบูรณ์ วิชาและวิมุตติ ย่อมบริบูรณ์ไปด้วย ปุถุชนผู้เจริญอานาปานสติภาวนาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และมีความพอดีเหมาะสมแล้ว จิตย่อมยกระดับก้าวข้ามจากจิตปุถุชนไปสู่จิตที่เป็นอริยชน

นางสาวชิวาวัลย์ มหพรภัสร์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “โอปปาติกะ : ชีวิตหลังความตายที่สามารถเลือกได้”. กล่าวว่า โอปปาติกะเป็นสภาพชีวิตหลังความตายที่สามารถเลือกได้ การเกิดเป็นโอปปาติกะนี้เป็นกิริยาที่เกิดขึ้นในจิตแล้วผูกเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง ที่โตเต็มวัยในทันทีทันใด โดยไม่ต้องมีพ่อแม่ แต่เกิดตามแรงกรรมอันเป็นกุศลหรืออกุศล ที่ต้องมีวิบากในสุคติภูมิหรือทุคติภูมิต่อไป จิตที่ได้รับการฝึกจะมีกุศลเพิ่ม เริ่มต้นจากการรักษาศีล ทำทาน เจริญสมาธิและวิปัสสนากรรมฐาน จะสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจให้เกิดคุณธรรมอันเป็นจุดเปลี่ยนทันทีทันใดให้จิตดวงนั้นเกิดพลัง ไม่ถูกกิเลสชักนำไปและสามารถเป็นอิสระได้ในที่สุด เสมือนได้จิตสภาวะใหม่ในร่างเดิมที่ยังมีชีวิตอยู่ จิตมีคุณภาพและคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น เป็นการก่อเหตุที่ส่งผลต่อการเกิดใหม่ในภพภูมิที่สามารถเลือกและกำหนดได้ นี่คือ ชีวิตหลังความตายที่อยู่ในวิสัยมนุษย์ทุกคนสามารถเลือกได้

นายณัฐพงศ์ นาคีริกุล เสนอบทความวิชาการเรื่อง “พิชิตโควิดด้วยจิตธรรม.” กล่าวว่า โควิด - 19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่สร้างความตื่นตระหนกให้กับสังคมไทยในปี 2564 ก่อนที่สถานการณ์จะเริ่มคลี่คลายในปี 2565 เพราะโรคนี้มีการติดเชื้อง่ายและแพร่กระจายได้รวดเร็ว รวมถึงยังไม่มีวัคซีนหรือยาที่จะนำมาใช้ป้องกันและรักษาให้หายเป็นปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อภาพรวมทั้งในระดับสังคมและระดับปัจเจกบุคคลเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงหยิบหลัก “พุทธ

ธรรม” มาเพื่อช่วยแก้ไขสถานการณ์โควิด - 19 ด้วยการรู้เท่าทันอารมณ์ รักษาสติ ให้อยู่กับกายและจิตเสมอ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างมาก ต่อการลดอาการทุกข์ใจที่จะเกิดขึ้นและส่งผลดีต่อการบรรเทาอาการทุกข์ทางกายได้อีกด้วย บุคคลเมื่อได้รับความสุขจากการฝึกจิตแล้ว ก็จะนำไปสู่การคิดถึงผู้อื่นและสามารถแก้ไขรักษาในระดับสังคมได้ต่อไป ด้วยการส่งต่อความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีเพื่อให้ผู้อื่น เพื่อให้อยู่ร่วมและรับมือกับโรคร้ายได้ “สติ” จึงเป็นเครื่องป้องกัน “ธรรม” จึงเป็นเครื่องรักษา “จิต” มนุษย์จึงควรเจริญสติ อยู่ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์

พันตำรวจเอก จินวัตร ก้อนทองดี เสนอบทความวิชาการเรื่อง “กฎแห่งกรรม : ความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนา.” กล่าวว่า กฎแห่งกรรมเป็นกฎที่แสดงให้เห็นความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนา ความยุติธรรมเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ที่จะเชื่อมสมานกลุ่มคน หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสันติสุข โดยมีการตราหรือเขียนกฎหมายขึ้นมาเป็นเครื่องมือสำหรับเป็นกฎกติกาที่จะให้ความยุติธรรม แต่เมื่อใดก็ตามที่สังคมตั้งคำถาม หรือสงสัยต่อความยุติธรรม บ่อยครั้งที่กฎหมายก็ไม่สามารถตอบโจทย์ สำหรับคนที่ถามหาความยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการให้คำนิยาม หรือความหมายต่อความยุติธรรม และการนำความยุติธรรมไปใช้ในมิติต่างๆ แต่สำหรับกฎแห่งกรรมตามหลักพระพุทธศาสนานั้น นับว่าเป็นเครื่องมือที่ชาวพุทธเชื่อมั่นว่าจะให้ความยุติธรรมเสมอ จะส่งผลได้อย่างแม่นยำ เพียงตรง ตามขนาดของการกระทำ ไม่มีอายุความ สามารถส่งผลในปัจจุบัน และในอนาคต

นาวาอากาศเอก มนุ ศิริวัฒน์ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “เวสารัชชกรณธรรม: เครื่องมือเสริมสร้างพลังความกล้าหาญของนักบินทหาร.” กล่าวว่าธรรมนี้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างพลังความกล้าหาญของนักบินทหารถึง 5 ประการ ได้แก่ 1) พลังศรัทธา ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอาชีพทหาร ให้มีความเสียสละ ความอดทน และเป็นพลังที่นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติข้อธรรมอื่น 2) พลังศีล ช่วยควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้มีวินัยในตนเอง เพื่อการพัฒนาตนเอง และทำให้ไม่หวนกลับไปก่อการกระทำผิด หรือการกระทำไม่เหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจการบินทางทหาร 3) พลังพหุสัจจะ มีความใฝ่รู้ ศึกษาวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการบินทางทหารอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความมั่นใจทั้งในการปฏิบัติการบินตามปกติ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ฉุกเฉิน 4) พลังวิริยารัมภะ ช่วยให้ขยันฝึกซ้อมเพิ่มความชำนาญการบินและการปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจการบินทางทหาร มากขึ้น 5) พลังปัญญา ช่วยเสริมสร้างความมีเหตุผล การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รู้เท่าทัน ประเมินสถานการณ์จริงในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบินทางทหาร ธรรมทั้ง 5 ประการนี้ช่วยเสริมสร้างคุณสมบัติของความเป็นนักบินทหาร ทำให้เกิดความมั่นใจ เชื่อมั่น มีความ

กล่าวหาอย่างมีปัญญาเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญให้ปฏิบัติการกิจการบิณฑบาตได้สำเร็จด้วยความปลอดภัย

นางสาวอรุณรัตน์ ไชยรังษี เสนอบทความวิชาการเรื่อง “สัปปริสธรรม 7 : เพื่อการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์.” กล่าวว่า สัปปริสธรรม 7 ข้อคือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้บุคคลและรู้สังคม ธรรมทั้ง 7 นี้เป็นเครื่องมือให้รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งในแง่ประโยชน์และโทษของสื่อสังคมออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ถือว่าเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย มีความจำเป็นต่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล และเป็นเรื่องที่ทุกคนควรรับรู้ แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ขาดความรู้เท่าทันการใช้สื่อ ขาดการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ขาดการจำแนกแยกแยะความจริงออกจากข้อมูลที่บิดเบือน การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 จึงเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ และรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม

นางสาวฉัตรสุตา ส่องแสงเจริญ เสนอบทความวิชาการเรื่อง “การเผยแพร่ธรรมะสำหรับคนรุ่นใหม่ในยุควิถีใหม่.” กล่าวว่า การเผยแพร่ธรรมะสำหรับคนรุ่นใหม่ในยุควิถีใหม่ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอนเป็นแบบเชิงรุก หรือการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) โดยผ่านการเรียนการสอน 5 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับบริบท ความพร้อม และความเหมาะสมของสถาบัน หรือองค์กรต่างๆ คือ 1) Online 2) On-Demand 3) On-Air 4) On-Hand 5) On-Site การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) นิยมมากที่สุดในยุควิถีใหม่ (New Normal) เป็นการสื่อสารแบบ 2 ทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนสื่อสังคมออนไลน์ ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และแอปพลิเคชันต่างๆ การใช้รูปแบบ เนื้อหา ภาษาที่ร่วมสมัย และเข้าใจง่าย ร่วมกับการศึกษาพฤติกรรม ค่านิยม และทัศนคติคนรุ่นใหม่ จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจและเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การให้ความรักและความเมตตาเป็นต้นนำเพื่อสร้างศรัทธาและปัญญาแก่ผู้เรียน จะทำให้คนรุ่นใหม่ตระหนักรู้และน้อมนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์สุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม รวมทั้งเป็นการสานต่อธรรมะของพระพุทธเจ้าให้สืบสานคงอยู่ต่อไป

นางทองใหม่ ทองสุก เสนอบทความวิชาการเรื่อง “โภชนาการสร้างภูมิคุ้มกันโรค NCDs ผู้สูงอายุยุควิถีชีวิตใหม่” กล่าวว่า ปัญหาด้านสุขภาพอันดับหนึ่งของโลกและอันดับหนึ่งของประเทศไทย กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในสัดส่วนที่สูงกว่านานาชาติการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมวิถีชีวิตใหม่ของประเทศไทย ทำให้วิถีชีวิตโดยเฉพาะพฤติกรรมบริโภคอาหารของคนไทยเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อาจก่อให้เกิดภาวะทุพโภชนาการโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

สูงขึ้น ซึ่งการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ก้าวมาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้ง ส่วนพฤติกรรมส่วนบุคคลครอบครัว และสังคม รวมไปถึงสภาพแวดล้อมอย่างฉับพลัน นำไปสู่การเกิด โรค การรับประทานอาหารที่มีรสชาติดัด เช่น หวานจัด เค็มจัด อาหารที่มีไขมันสูง เป็นต้น ซึ่งจะ เกิดขึ้นในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งจะไม่ป่วยหรือแสดงอาการทันทีแต่จะค่อย ๆ สะสมจนก่อเกิด โรคต่าง ๆ ในอนาคต ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วนลงพุง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคถุงลมโป่งพอง และโรคมะเร็ง

นอกจากบทความเหล่านี้แล้ว ทางวารสารยังมีบทวิจารณ์หนังสือมาให้ท่านผู้อ่านได้อ่านเช่น เคย ซึ่งในฉบับนี้ หนังสือที่ได้รับการนำมาวิจารณ์เป็นหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพตามแนว พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นผลงานของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เมื่อครั้งที่ท่านดำรงสมณศักดิ์ที่พระ พรหมคุณาภรณ์ โดย นายจันทร์ธรรม อินทรีเกิด นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้ นำมาวิจารณ์ไว้ให้เห็นความสำคัญ ท่านผู้อ่านไม่ควรพลาด

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร

บรรณาธิการวารสารวารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์